

Eksamen PSY1015/ PSYPRO4115 V-2019

1. Redegjør kort for hovedtrekkene i Jean Piagets og Lawrence Kohlbergs teorier om moralutvikling. Drøft hvordan Piagets begrep om perspektivtaking (desentrering) kan være relevant for moralutvikling generelt og for post-konvensjonell tenkning spesielt.

2. I henhold til Jean Piagets teori om kognitiv utvikling er barns evne til å foreta mentale operasjoner noe som kan indikere hvilket stadium i utviklingen de befinner seg på. Forklar begrepet «mental operasjon» i lys av teorien og drøft hvordan teorien kan kritiseres med utgangspunkt i dette begrepet.

3. Beskriv hva som kan menes med longitudinelle og kryss-seksjonelle forskningsdesign. Drøft hva slags kunnskap og/eller teoretisk innsikt slike design kan bidra med i utviklingspsykologien og hva slags begrensninger de kan ha.

4. Lev Vygotskij beskriver seks faser i barns deltakelse i sosiale virksomheter over tid. De første to fasene er: emosjonell utveksling med andre mennesker (0-1 år) og håndtering av objekter i samspill med andre (1-3 år). Bruk kunnskap fra ulike deler av pensum til å gi en beskrivelse av barns utvikling i alderen 0-3 år. Drøft hvordan den kunnskapen du presenterer passer med Vygotskijs korte beskrivelse av virksomhetsfasene. Drøft også om økt fokus på barns deltakelse i sosiale virksomheter kan bidra til bedre forståelse av menneskelige utviklingsprosesser.

Sensorveiledning PSY1015/ PSYPRO4115 V-2019

Kandidatene skal svare på tre og bare tre av fire mulige oppgaver. Alle tre oppgavene må være bestått med karakter E eller bedre. Oppgavene er formulert med tanke på å gi kandidatene mulighet til å bruke kunnskapen som er formidlet i pensum på en selvstendig måte. I alle oppgavene bør kandidatene derfor innrømmes frihet til å tolke og avgrense på ulike måter og krediteres for god argumentasjon. Kandidatene har anledning til å inkludere illustrasjoner i besvarelsen. De avlegger eksamen uten hjelpemidler og kan derfor beskrive/henvisе til forskning og forskningsresultater uten full referanse. De kan henvisе til sine egne oppgaver i samme eksamen der det er relevant.

1. Denne oppgaven er basert i kapitlene 12 (moralutvikling) og 7 (teorier om kognitiv utvikling). Piagets og Kohlbergs teorier om moralutvikling tar begge utgangspunkt i Piagets teori om kognitiv utvikling. Piaget mener barn under fem år (ca) ikke forstår moralske ideer. Fra femårs-alder begynner de å bli opptatt av å følge regler på en rigid måte (moralisk realisme), og fra åtte-ni års alder begynner de å skjønne at regler kan endres og at det ikke alltid er riktig å adlyde autoriteter. Kohlbergs teori har tre stadier med understadier. Når moralen er prekonvensjonell, aksepterer barnet (eller personen) autoritet og regler og er opptatt av konsekvensene ved å ikke adlyde. Når moralen er konvensjonell er begrunnelsen for å følge reglene at det er til det beste for fellesskapet. Når moralen er postkonvensjonell vil personen ikke uten videre innfinne seg med de forordninger som er gitt, men aktivt utfordre fellesskapets regler og grunnlaget for disse. Sentrering er et begrep Piaget bruker for å beskrive hvordan barn fokuserer bare på en dimensjon eller egenskap ved en oppgave. Desentrering innebærer å kunne ta flere dimensjoner i betraktning. I moralutvikling er desentrering viktig fordi det setter individet i stand til å ta andres perspektiv, som er en forutsetning for å koordinere egne og andres behov og interesser (i følge Piaget). Kohlbergs begrep om post-konvensjonell tenkning kan forstås som uttrykk for en evne til *å koordinere alle perspektiver involvert i et moralsk dilemma (desentrering)*. Studenter som har sett denne sammenhengen, bør belønnes ekstra.

2. Denne oppgaven tar særlig utgangspunkt i kap 7. Ifølge Piaget utvikler barn over tid en kognitiv struktur basert på handlingsskjema, symbolske skjema og operasjonelle skjema. Operasjonelle skjema tillater barn å foreta mentale operasjoner der de kan forestille seg endringer som skjer med fysiske objekter. Dermed kan de «tenke baklengs» og forstå at to klumper med deig som inneholder like mye fremdeles gjør det selv om man endrer formen på den ene, eller at vannmengden fra to glass fremdeles er lik etter at innholdet fra det ene glasset er helt over i en mugge. Det kan være en utfordring for Piagets teori at det er et tidsspenn der barn klarer noen typer konservasjons-oppgaver (bevaring av antall, lengde, masse, væske, rom), men ikke alle.

3. Denne oppgaven tar særlig utgangspunkt i kap 3. Kandidaten bør beskrive hver av de to designene med styrker og begrensninger og gjerne også kombinasjonen av dem. Det er svært positivt om kandidaten nevner livsløpsforskning og diskuterer utviklingsbegrepet i lys av denne forskningen (kap 1).

4. Denne oppgaven utfordrer studentens evne til å tenke helhetlig på små barns utvikling, og velge stoff fra pensum på en relevant måte. Oppgaven kan løses på mange ulike måter

avhengig av hvilke aspekter ved den utviklingspsykologiske kunnskapen kandidaten velger å fokusere på. Det bør telle positivt om studenten bruker anledningen til å reflektere over perspektiver og metoder i utviklingspsykologisk forskning.